

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

részitélete

Az ügy száma: Pfv.VI.21.004/2016/4.
A tanács tagjai: . Kollár Márta a tanács elnöke
Tamáné dr. Nagy Erzsébet előadó bíró
. Puskás Péter bíró

A felperes:
A felperes képviselője: . Szepesi Ügyvédi Iroda,
ügyintéző: dr. Szepesi Dóra ügyvéd

Az alperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű

Az I. rendű alperes képviselője: . Hornyák Gyula ügyvéd

A II. rendű alperes képviselője: jogtanácsos

A III. rendű alperes képviselője: ári Ügyvédi Iroda,
ügyintéző: dr. Szigetvári Mária ügyvéd

A per tárgya: szerződés semmisségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Ítéletábla
13.Gf.40.352/2015/16-II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős részítéletet hatályában fenntartja.
- A le nem rótt 2.050.000 (kétfélmillió-ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárás i illetéket a Magyar Állam viseli.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes tagja volt a III. rendű alperesnek, üzletrészét 2012 őszén értékesítette, a tagsági jogviszonyának megszűnését a cégbíróság 2013. május 31. napjával jegyezte be. A III. rendű alperes tulajdonában állott a G., /8 helyrajzi számú ingatlan 481/1575 tulajdoni hányada, továbbá a G., /47 helyrajzi számú ingatlan 6063/18476 tulajdoni hányada. A III. rendű alperes felszámolás alatt áll, felszámolója az I. rendű alperes.

A felszámolási eljárásban az I. rendű alperes nyilvános pályázati felhívást tett közzé a perbeli ingatlanok értékesítése tárgyában. Az ingatlanok együttes nettó irányárát 20.500.000 forintban határozta meg. A hirdetmény tartalmazta, hogy az elővásárlási joggal rendelkezők miként gyakorolhatják elővásárlási jogukat az 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 49/C. § (2) bekezdése alapján. A pályázati felhívásra egy vételi ajánlat érkezett a II. rendű alperestől. 2011. június 1. napján a III. rendű alperes, mint eladó és a II. rendű alperes mint vevő között ingatlan adásvételi szerződés jött létre a perbeli ingatlanok tulajdoni hányadára vonatkozóan a pályázati felhívásban megjelölt vételáron, oly módon, hogy a G. /8 helyrajzi számú ingatlan tulajdoni hányadának vételárát 100.000 forintban határozták meg. 2011. július 22-én az illetékes földhivatal a tulajdoni hányadokra a II. rendű alperes tulajdonjogát bejegyezte.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [2] A felperes módosított keresetében a II. és III. rendű alperesek között létrejött adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítását és ennek jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását kérte. Kérte továbbá az I. rendű alperes kötelezését a III. rendű alperes javára 52.352.000 forint kártérítés megfizetésére. Hivatkozott arra, hogy az adásvételi

szerződés a jóerkölcsbe ütközik, a pályázati kiírás jogszabályba ütköző volt, ennek alapján a megkötött szerződés az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200.§ (2) bekezdése alapján semmis, illetve hivatkozott a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékaránytalanságra is. Állítása szerint a felszámoló megsértette a Ptk. 145. § (2) bekezdését is, mert az elővásárlási jog jogosultjait nem közvetlenül értesítette. Kártérítési igényét arra alapította, hogy 2007. május 14. napján az ingatlan egy négyzetméter területének ára 8.000 forint volt, ennek alapján a tulajdoni hányadok valódi forgalmi értéke 52.352.000 forint lett volna Áfa nélkül. Jogi érdekét abban jelölte meg, hogy tulajdonosa és vezető tisztségviselője volt a III. rendű alperesnek, így érdekében áll, hogy a lehető legmagasabb vételáron keljenek el a III. rendű alperes tulajdonában álló dolgok. Az értékesítésből befolyó összeg ugyanis a hitelezők kielégítésére szolgál és így elérhető, hogy a felszámolási eljárás okafogyottá váljon, vagy ennek hiányában a fennmaradó összeget a felszámolónak a tagok javára kell kifizetnie.

[3] Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Hangsúlyozta, hogy a felperes és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolat hiányzik, ezért a felperesnek nincs jogi érdeke a mások által kötött szerződés érvénytelenségének a megállapítását kérni. A pályázati kiírás tartalmazta az elővásárlási jog gyakorlására való felhívást, ennek hiánya sem lenne egyébként semmisségi ok. E jog érvényesítése érdekében az elővásárlási jogosultak léphetnek fel, nem pedig a felperes. A felperes tagsági jogviszonya már 2012. október 1. napjával megszűnt. A kereset benyújtására ezt követően került sor, ennél fogva a felperes jogi érdeke a társasággal kapcsolatban sem áll fenn.

[4] A II. rendű és a III. rendű alperes szintén a kereset elutasítását kérte. Utaltak arra, hogy az ingatlan értékesítése szabályszerű volt, a felperes olyan értékesítési szabályokra hivatkozik, amelyek 2011-ben még nem voltak hatályban, így az elővásárlásra jogosultak közvetlen felhívását a jogszabály még nem írta elő. Állították, hogy a felperesnek nincs keresetösségi joga és védendő jogi érdeke.

Az első- és másodfokú részítélet

[5] Az elsőfokú bíróság az I., II. és III. rendű alperesekkel szemben előterjesztett, önállóan elbíráلható keresetről részítélettel döntött. Részítéletében az I., II., III. rendű alperesekkel szemben előterjesztett, ítéletében megjelölt kereseti kérelmeket elutasította és a felperest perköltség viselésére kötelezte. Kiemelte, hogy a semmis szerződésre vonatkozó perindítási lehetőséget csak jogi érdekelttség, vagy jogszabályi felhatalmazás alapozhat meg. A 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 10. pontja szerint, ha a felperes mások által kötött szerződés érvénytelenségére

hivatkozik, úgy a perbeli legitimációja akkor állapítható meg, ha a védendő jogi érdekének fennállását igazolja. Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a III. rendű alperesnél a felperesnek korábban fennállt tagsági jogviszonya közvetlen jogi érdekeltséget nem teremt a felperes számára a cég és harmadik személy között létrejött adásvételi szerződés semmisségének megállapítása iránti kereset előterjesztésére. A következőket bírói gyakorlat értelmében a társaság tagjainak ugyanis nincs a társaságtól független, elkülönült jogi érdeke. A gazdasági társaság tagja a saját társasága és kívülállók közötti szerződés semmisségéből eredő igény érvényesítése iránt akkor indíthat pert, ha ezt a gazdasági társaságokról szóló, az ügyletkötéskor hatályos 2006. évi IV. törvény (Gt.), illetve a 2006. évi V. törvény (Ctv.) megengedi. A felperes tehát még fennálló tagsági viszonya esetén sem rendelkezne jogi érdekekkel a perindításhoz, a felperes azonban a perindításkor már nem is volt a III. rendű alperes tagja. A felszámolás után esetleg fennmaradó vagyon felosztásához fűződő érdeke gazdasági érdek, amely azonban a perindítási jogot nem alapozza meg. A felperes a Pp. 3. § (1) bekezdése értelmében nem minősül érdekeltnek a felszámolóval szemben indított kártérítési per vonatkozásában sem, hiszen nem ő az esetleges károsult, nem az ő vagyonában keletkezett értékcsökkenés.

[6] A részítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta. Részítéletének indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a határozatát kellőképpen megindokolta és helyes jogi álláspontot elfoglalva hozta meg döntését. A másodfokú bíróság az érdemi döntés jogi okfejtésével túlnyomórészt egyetértett, ezért azt csak a fellebbezésben foglaltakra tekintettel egészítette ki. Ebben a körben utalt a Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontjára, amely szerint a felperesnek meg kell jelölnie az érvényesített jog, így a keresetőségi jog alapjául szolgáló tényeket, csak ebben az esetben állapítható meg, hogy a keresettel megóvni kívánt vagyoni jogosultságait az alperes a magatartásával megsértette-e. A kereset egészét a jog és tényállítás, illetve az e) pontban előírt határozott kereseti kérelem összessége alkotja. A Pp. 3. § (1) bekezdése szerint a jogvita eldöntésére irányuló keresetet csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő, ha a törvény eltérően nem rendelkezik. Vitában érdekelt félnek az tekinthető, aki a perbeli jogviszony alanya, vagy akinek a törvény által biztosított joga veszélyben van, vagy sérelmet szenvedett. A felperes megszűnt tagsági jogviszonyára figyelemmel a keresetnek helyt adó ítélet a felperes jogaira nem hatna ki. A felperes perbeli legitimációja a kártérítési keresete vonatkozásában sem áll fenn, a saját nevében más jogának az érvényesítésére törvényi felhatalmazás hiányában nem jogosult.

[7] Mivel a felperes a fellebbezésében kérte, hogy a másodfokú bíróság

forduljon az Európai Unió Bíróságához előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezve, illetve az Alkotmánybírósághoz is, a másodfokú bíróság határozata indokolásában kifejtette, hogy az Alkotmánybírósághoz fordulást nem tartja szükségesnek, de álláspontját nem kell részletesen megindokolnia. Utalt ebben a körben a BH 1994.448. számú jogesetre. Az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére nem látott okot, mert az ügyben nem merül fel a közösségi jogszabály értelmezésének szükségessége. Az Alaptörvénnyel való összhang tekintetében a Pp.-nek a perköltségre vonatkozó szabályait illetően a bírákban nem merült fel kétség.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] A jogerős részítélettel szemben a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, ebben mindkét fokú részítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását kérte. Másodlagosan a jogerős részítélet oly módon történő megváltoztatására irányuló kérelmet terjesztett elő, hogy a Kúria adjon helyt a felperes kereseti kérelmének. A felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy a jogerős ítéletben foglaltakkal szemben 2013. augusztus 28. napján került törlésre a cégkivonatból a tagsági jogviszonya, így a keresetindítás megelőzte a tagsági jogviszony megszűnését, ebben a körben az eljáró bíróságok részítélete iratellenes. Bár kétségtelen, hogy 2012. október 7. napján már bejelentette az üzletrésze értékesítését a felszámolónak, a felszámoló azonban nem tett eleget a cégbíróság felé a bejelentési kötelezettségének, ezt a tagok tették meg a későbbiekben.
- [9] A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság által hivatkozott rendelkezések a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra nem alkalmazhatóak. Figyelembe kell venni az Alaptörvény rendelkezéseit, a tulajdon védelmére vonatkozó szabályokat. A felperes 50 % mértéket meghaladó tagsági részesedéssel rendelkezett a III. rendű alperesben. Ez megalapozza azt, hogy a tulajdonát érintő eljárásokról tudomással bírjon, ez a jog kiterjed az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésekre vonatkozó információkra is, hiszen az ingatlan tulajdoni hányadára vonatkozó változás a felperes vagyonára is jelentős hatással van. A felperes jogi érdeke fennáll, mivel ha a felszámolási eljárás a hitelezők megfelelő kielégítésével okafogyottá válik, úgy a társaság a működését folytathatja. Ezért a tulajdonosoknak érdeke, hogy a társasági vagyonelemek az elérhető legmagasabb vételáron kerüljenek értékesítésre. A semmisség megállapítására okot ad, hogy a felszámoló a pályázat kiírási szabályait megsértette. Az elővásárlási jogosultak felhívása a jog gyakorlására ugyancsak nem megfelelően történt meg, az elővásárlásra jogosult a jogát a nyilvános értékesítésen gyakorolhatja oly módon, hogy a véglegesen

kialakult vételár ismeretében nyilatkozik a vételi szándékáról, ez a rendelkezés 2007. január 1. napjától hatályos. Az I. és III. rendű alperesek tehát 2011. június 1. napján semmis adásvételi szerződést kötöttek.

[10] A felperes felülvizsgálati kérelme a jogerős ítéletnek a perköltség megállapításra vonatkozó rendelkezéseit is sérelmezte, utalt az Európai Unió Bíróságának egyes ügyeire, illetve az Európai Unió Alapjogi Chartájára, a Római Egyezményre, illetve az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára. Kifejtette, hogy az általa idézett határozatokból az állapítható meg, hogy a személyes költségmentesség kiterjedhet az ügyvédi képviselő költségeire is, azok megfizetése alóli mentesítésre. Álláspontja szerint a felperest ezért jogszabálysértően kötelezte a bíróság az ellenfél perköltségének megfizetésére. Ezzel kapcsolatban kérte, hogy a Kúria tanácsa kezdeményezze jogegységi eljárás lefolytatását, illetve forduljon az Alkotmánybírósághoz a Pp.-nek a költségviselésre vonatkozó szabályait illetően. Ugyanezen okból kérte továbbá, hogy a Kúria forduljon az Európai Unió Bíróságához a magyar jogszabályok, illetve az Alapjogi Charta összhangjának hiánya miatt, annak közvetlen érvényesülésének biztosítása érdekében.

A Kúria döntése és jogi indokai

[11] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[12] Miután a felperes fenntartotta azt az álláspontját, hogy a Kúria forduljon az Alkotmánybírósághoz, illetve az Európai Unió Bíróságához, kérelmekre tekintettel a Kúria utal arra, hogy a kérelem teljesítését nem találta megalapozottnak, a jogerős ítéletben foglalt indokolással maradéktalanul egyetért. A Kúria utalni kíván arra, hogy abban a körben, hogy az egyes tagállamok milyen mértékű költségkedvezményeket biztosítanak a pert indító felek részére, kötelezően alkalmazandó szabály csak nagyon szűk körben áll fenn. Legmagasabb szinten az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke rendelkezik arról, hogy költségmentességet kell biztosítani azoknak akik nem rendelkeznek az igazságszolgáltatás igénybe vételéhez elégséges pénzeszközökkel. A költségmentesség témakörét a Tanács a 2003/8 EK irányelvvel szabályozta átfogóan, de csak a határon átnyúló jogviták elbírálására vonatkozóan. Az ellenfél számára megtérítendő költségek tekintetében az irányelv úgy rendelkezik, hogy ezt a kérdést a tagállamok belátásuk szerint rendezhetik. A felperes állításával szemben a Kúriának az tehát az álláspontja, hogy a magyar jogszabályokban biztosított kedvezmények megfelelően biztosítják a bírósághoz fordulás jogát azoknak a feleknek akik a perrel felmerülő költségeket nem tudnák előlegezni, illetve viselni és a szabályozás összhangban áll az ország nemzetközi

kötelezettségeivel is. Az a körülmény, hogy a pervesztes költségmentes félnek ki kell fizetnie az ellenfélnél felmerült perköltséget abból következik, hogy a felperes az adott ügyben alaptalanul indított pert és ezzel a másik félnek költséget okozott.

[13] A felülvizsgálati kérelem az ügy érdemében sem megalapozott.

[14] A felperes felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott arra, hogy a felperes perképességének a hiányát az eljáró bíróságok tévesen állapították meg. A felperes perképességének a hiányát egyik bíróság sem állapította meg, ha megállapították volna, a pert a Pp. 157. § a) pontja alapján a Pp. 130. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással meg kellett volna szüntetni.

Más kérdés a perbeli legitimáció (legitimatio ad causam) hiánya. Jogerős ítéletében a bíróság helyesen állapította meg, hogy a jelen ügyben a felperes perbeli legitimációja hiányzik. Az elsőfokú ítélet alappal utalt arra, hogy a következetes bírói gyakorlat értelmében gazdasági társaság tagjainak nincs a társaságtól független, elkülönült jogi érdeke, ebből következően a felperes, mint a gazdasági társaság tagja fennálló tagsági jogviszonya esetén sem indíthatna pert a saját társasága és a kívülállók között létrejött szerződés semmisségének megállapítása iránt, illetve csak akkor, ha erre a gazdasági társaságra vonatkozó jogi szabályok alapján kifejezett felhatalmazása van. Az is megállapítható a jelen ügyben, hogy a felperesnek a tagsági jogviszonya nem is állott fenn a perindításkor. A felperes 2012. október 7-én bejelentette a tagsági jogviszonya megszűnését a társaságnak, a társasággal szemben a jogviszony megszűnése ekkor hatályossá vált. Ha a felperes álláspontjának megfelelően a cégbírói bejegyzést venné a Kúria figyelembe, akkor is megállapítható, hogy társasági jogviszonya a per során megszűnt. Következetes a bírói gyakorlat abban a kérdésben, hogy a védendő jogi érdeknek, ennek alapján a perbeli legitimációnak a per során mindvégig fenn kell állnia. (BH 2011.340.) Ha a fél védendő jogi érdeke a per során megszűnik, a keresete tárgyában hozandó ítélet már nem hathat ki a jogaira és a kötelezettségeire (Pfv.VI.22.225/2011/4). A jelen ügyben abban az esetben, ha a bíróság a felperes keresetét érdemben elbírálná és az megalapozott lenne, az sem érintené felperes vagyoni jogait. Ebben a körben a felperes alaptalanul hivatkozik a társaság új tagjával kötött külön megállapodására, amely alapján őt 10 % részesedés illetné meg. A felperes mint volt tag és a társaság új tagja közötti jogviszony alapján a felperes követelést csak az új taggal szemben érvényesíthetne. Ez a körülmény tehát a jogi érdekét ugyancsak nem alapozza meg a felszámolóval, illetve másokkal szemben. Az eljáró bíróságok tehát helytállóan állapították meg, hogy a felperesnek az üggyel nincs anyagi jogi kapcsolata. Nem rendelkezik perbeli legitimációval a felperes arra nézve sem, hogy

az elővásárlási jogosultak esetleges érdeksérelme miatt maga lépjen fel és arra sem, hogy a volt társasága részére kártérítési igényt érvényesítsen.

[15] A Kúria álláspontja szerint a felperes igénye még abban az esetben is elutasítandó lenne, ha a perindításkor a cég tagja lett volna. Ahogy arra az elsőfokú bíróság jogszerűen utalt, a 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 10. pontja szerint a mások által kötött szerződés érvénytelenségére való hivatkozás körében a félnek a védendő jogi érdeke fennállását kell igazolnia. A bírói gyakorlat szerint konkrét és kifejezett jogi érdeknek kell fennállnia, ennek hiányában a felperes beavatkozása súlyosan sértené a forgalom biztonságát és lehetővé tenné a már teljesedésbe ment szerződés és kialakult élethelyzet harmadik személy általi megbolygatását (Pfv.VI.20.071/2010/6.). Olyan távoli, bizonytalan tényezők mint amelyekre a felperes hivatkozott a védendő jogi érdek hiányának megállapítását vonják maguk után. Csak feltevés az, hogy a cége által kötött adásvételi szerződés érvénytelensége esetében az ingatlan újra értékesítése során magasabb vételár lenne elérhető, amire tekintettel a hitelezők kifizetése teljes egészében megtörténhetne és emiatt a felszámolási eljárás megszűnhetne, illetve az is, hogy a felperes a hitelezői igények kielégítése után mint tag a szerződés érvénytelensége esetében vagyoni juttatásban részesülhetne. A felperes ilyen tényállás esetében érdekelt személynek minősül, gazdasági érdeke azonban nem éri el a védendő jogi érdek szintjét, amely alapján harmadik személyek szerződésének megsemmisítését kérhetné a bíróságtól.

[16] A kifejtettek alapján a jogerős részítélet megfelel a jogszabályoknak és azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[17] A Kúria az ügyet a pp. 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

[18] Az alperesek a tárgyaláson nem jelentek meg, írásbeli védekezést nem terjesztettek elő, az alpereseknek tehát a felülvizsgálati eljárással perköltségük nem merült fel, a Kúria ezért a felperes perköltségviselésre való kötelezését mellőzte.

[19] A felperes személyes költségmentességben részesült, erre tekintettel a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése,

valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2017. március 7.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. előadó bíró, dr. Puskás Péter s.k.

A kiadmány hitelül:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző